

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૫૮૪૫/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.આર. બ્રહ્મભટ્ટ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના
૫	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

ગોવાભાઈ લાખાભાઈ સોલંકી....અરજદાર

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય, સચિવ મારફતે અને ૩ અન્ય....સામાવાળાઓ

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર તરફથી શ્રી બિપીન આઈ. મહેતા, એડવોકેટ

સામાવાળા નં. ૧-૩ તરફથી સુશ્રી જીર્ગા ઝવેરી, એ.જી.પી.

સામાવાળા નં. ૪ તરફથી શ્રી દીપ ડી. વ્યાસ, એડવોકેટ

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.આર. બ્રહ્મભટ્ટ

તારીખ : ૧૬/૦૨/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. અરજદાર, જેઓ અગાઉની કાલાવડ નગરપંચાયતના ભૂતપૂર્વ કર્મચારી હતા, જે નગરપંચાયત કાલાવડ નગરપાલિકામાં રૂપાંતરિત થઈ હતી અને જેઓ વ્યવસ્થાપનની વચ પ્રાપ્ત થતાં નિવૃત્ત થયા હતા, તેમણે ભારતના બંધારણના

અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ નીચે મુજબની દાદ/અરજો માટે આ પિટિશન દ્વારા આ કોર્ટનો આશરો લીધો છે:

“(ઓ) આપ નામદાર મહેરબાની કરીને આ પિટિશન દાખલ કરી તેને મંજૂર કરશો;

(બી) આપ નામદાર મહેરબાની કરીને એનેક્સર-1 પર કાલાવડ નગરપાલિકાના ચીફ ઓફિસર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૫.૭.૨૦૧૧ નો હુકમ રદબાતલ અને બાતલ ઠરાવતી યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરશો;

(સી) આપ નામદાર મહેરબાની કરીને અરજદાર પેન્શન મેળવવા માટે યોગ્ય અને હકદાર છે તેવો જાહેર કરતો હુકમ પસાર કરશો અને સામાવાળાઓને તેના પરના વ્યાજ સહિતના તમામ આનુષંગિક લાભો એટલે કે પેન્શનનો તફાવત વગેરે અરજદારને આપવાનો આગળ નિર્દેશ આપશો;

(ડી) આ પિટિશન દાખલ કરવા અને આખરી નિકાલ પેન્ડિંગ હોય તે દરમિયાન, આપ નામદાર મહેરબાની કરીને અરજદારને જૂન, ૨૦૧૨ થી નિયમિતપણે કામચલાઉ પેન્શનનો લાભ લંબાવવાનો સામાવાળાઓને નિર્દેશ આપતો હુકમ પસાર કરશો;

(ઈ) ન્યાયના હિતમાં જે યોગ્ય અને ઉચિત જણાય તેવી અન્ય અને વધુ રાહત/અરજો આપ નામદાર મહેરબાની કરીને મંજૂર કરશો;”

આમ, રેફરન્સ (એલસીડી) નં. ૮/૧૯૯૦ (જૂનો નં. ૨/૧૯૮૫) માં વિદ્વાન લેબર કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમને અનુસરીને સામાવાળા નં. ૪ માં અરજદારને સમાવી લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં તેમને પેન્શન અને પેન્શનરી લાભોનો ઈનકાર કરવો એ જ બાબત મુખ્યત્વે વાદગ્રસ્ત છે.

૩. પિટિશનના મેમોમાંથી જે સંક્ષિપ્ત હકીકતો એકત્ર કરી શકાય છે તે નીચે મુજબ દર્શાવવા યોગ્ય છે:

૩.૧ અરજદારની શરૂઆતમાં વર્ષ ૧૯૭૩ માં તત્કાલીન કાલાવડ નગરપંચાયતમાં રોજમદાર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સદર તત્કાલીન કાલાવડ નગરપંચાયત નગરપાલિકામાં રૂપાંતરિત થઈ હતી. ચીફ ઓફિસર, કાલાવડ નગરપાલિકાએ તારીખ ૨૦.૫.૨૦૧૧ નો પત્ર જારી કર્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારની સફાઈ કામદારના પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને લેબર કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ એવોર્ડને અનુસરીને તેમને તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી કાયમી કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ, કાલાવડ નગરપાલિકાએ વચનિવૃત્તિની વચ પ્રાપ્ત થતાં તારીખ ૩૧.૭.૨૦૧૧ થી અરજદારને સેવામાંથી નિવૃત્ત કરતો તારીખ ૩૦.૭.૨૦૧૧ નો કચેરી હુકમ જારી કર્યો હતો. આમ અરજદાર સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા છે. ચીફ ઓફિસર, કાલાવડ નગરપાલિકાએ તારીખ ૨૫.૭.૨૦૧૧ નો પત્ર જારી કર્યો હતો,

જે હેઠળ હકીકતો વર્ણવ્યા પછી, એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેમણે સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી મંજૂરી હોવા વિશે અને નિમણૂક વધુ પડતા મહેકમ (ઓવર સેટઅપ) માં નથી તે અંગે પ્રમાણપત્ર આપવાનું રહે છે. એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે રેકર્ડની ચકાસણી કરતાં એવું માલૂમ પડે છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી તરફથી જરૂરી મંજૂરી નહોતી અને તે મુજબ અરજદારને જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ વધુ પડતા મહેકમમાં હતા અને અરજદારને મહેકમમાં મૂકવા અંગે સક્ષમ સત્તાધિકારીનો હુકમ રેકર્ડ પર મળ્યો નથી અને તેથી, કલેક્ટર દ્વારા પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નની માહિતી રજૂ કરવી શક્ય નહોતી, તેથી અરજદારના પેન્શનના દાવાને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો. અરજદારનો પેન્શન માટેનો દાવો તારીખ ૨૫.૭.૨૦૧૧ ના હુકમ હેઠળ નકારવામાં આવ્યો હતો અને તેનાથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાલની પિટિશન દાખલ કરેલ છે.

જ. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારના દાવાને નકારતો વાદગ્રસ્ત હુકમ અયોગ્ય, ભૂલભરેલો છે અને તેને રદબાતલ અને બાતલ ઠરાવવા યોગ્ય છે. સદર હુકમમાં એવા કારણો દર્શાવવામાં આવ્યા છે, જેને અરજદારને પેન્શનરી લાભો નકારવા માટે યોગ્ય કારણ કહી શકાય નહીં. સત્તાધિકારી પાસે ઉપલબ્ધ ન હોય તેવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે અરજદાર કોઈપણ રીતે જવાબદાર નહોતા અને તેથી, તેમના પેન્શનના દાવાને ગ્રાહ્ય રાખી શકાય નહીં તેમ કહીને અરજદારને પેન્શન નકારી શકાય નહીં.

પ. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે આ કોર્ટનું ધ્યાન સદર એવોર્ડ તરફ દોર્યું હતું કે જેના હેઠળ કાયમી કર્મચારી તરીકેનો અરજદારનો દાવો સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો અને તે મુજબ તેમની સેવાઓ તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી નિયમિત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, તેઓ વચનિવૃત્તિની વચ પ્રાપ્ત કરી ત્યાં સુધી, અરજદારને નિયમિત પગારધોરણ અને સફાઈ કામદારના પદ સાથે સંકળાયેલા તમામ લાભો આપવામાં આવ્યા છે. અરજદારને અન્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતા કર્મચારીઓની સમકક્ષ સમયાંતરે પગાર સુધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને કોઈપણ સમયે, તેમની સાથે રાજ્યની સંમતિ વગર નિમાયેલા કર્મચારી તરીકે અથવા નિયમિત મહેકમ ઉપરાંતના કર્મચારી તરીકે ક્યારેય વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો નહોતો. અરજદારની તારીખ ૧.૧.૧૯૮૫ થી નિમણૂક અથવા નિયમિતતા એ સક્ષમ કોર્ટના હુકમ અનુસાર હતી, જે તમામ સંબંધિતો માટે બંધનકર્તા હતી અને કોઈપણ વિરોધ વિના તેને સ્વીકારી લીધા પછી, અને અરજદાર વચનિવૃત્તિની વચ પ્રાપ્ત કરી ત્યાં સુધી તેના પર અમલ કર્યા પછી, સામાવાળાઓ માટે ફરી જઈને માત્ર અમુક ભાગના લાભો નકારવાનું ખુલ્લું નહોતું, જે લાભો તેમને તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી નિયમિત કરવામાં આવ્યા હોવાની હકીકતમાંથી સ્વાભાવિક રીતે મળવાપાત્ર હતા. મહેકમના દસ્તાવેજોની બિનઉપલબ્ધતા અને તેઓ મહેકમની મર્યાદામાં જ હતા તેવા પ્રમાણપત્રનો અભાવ, અરજદારને તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી નિયમિત કર્મચારી તરીકે ગણવામાં આવ્યા હોય ત્યારે તેમને પેન્શનરી લાભો મેળવવામાં બાધક બની શકે નહીં.

૬. અરજદારના વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ સીપીએફ યોજના હેઠળ સંચાલિત હોવાથી તેઓ સરકારી પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર નથી તેવી ભ્રામક દલીલ પર અરજદારને પેન્શનરી લાભો નકારી શકાય નહીં. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાલના કેસમાં, અરજદાર કાલાવડ નગરપંચાયત સાથે સેવામાં જોડાયા હતા જે ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ સંપૂર્ણપણે સંચાલિત હતી. તેથી, જ્યારે પંચાયત સેવા નિયમન પેન્શનરી લાભો પૂરા પાડતું નથી અને જ્યારે રાજ્ય પંચાયતના કર્મચારીઓની પેન્શન જવાબદારીનો બોજ ઉઠાવી રહ્યું છે, ત્યારે માત્ર કાલાવડ નગરપંચાયતનું કાલાવડ નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થવાથી અરજદાર પેન્શન માટે અયોગ્ય બની જતા નથી કારણ કે અરજદારને નગરપંચાયતમાંથી નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થયા પછી માત્ર નગરપાલિકાના કર્મચારી કહી શકાય નહીં. અરજદારની પ્રારંભિક નિમણૂક કાલાવડ નગરપંચાયત સાથે હતી અને નગરપાલિકા અસ્તિત્વમાં આવી તે પહેલાં જ પંચાયતમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો અને આમ, પંચાયતનું નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થયા પછી પણ તેઓ અગાઉના પંચાયત કર્મચારી તરીકે ગણાવા માટે હકદાર રહેશે અને આમ, તેઓ તમામ પેન્શનરી લાભો મેળવવા હકદાર છે અને તેનો બોજ રાજ્ય દ્વારા વહન કરવો જરૂરી છે.

૭. અરજદારના વકીલે પિટિશનના પાના નં.-૬૭ પરના તારીખ ૨૯.૯.૧૯૯૨ ના અને પાના નં.-૭૮ પરના તારીખ ૧૦.૬.૧૯૭૮ ના સરકારી ઠરાવો તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, અને રજૂઆત કરી હતી કે તે મુજબ અરજદાર જેવા વ્યક્તિઓ

પેન્શનરી લાભો મેળવવા માટે હકદાર છે અને જ્યાં સુધી પેન્શનરી લાભોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તેનો બોજ રાજ્ય દ્વારા વહન કરવાનો રહે છે.

૮. અરજદારના વકીલે ત્યારબાદ ચીફ ઓફિસર વિરુદ્ધ મોહમદ ઇરશાદ હુસેનભાઈ બલોચ અને અન્ય, ૨૦૧૧ (૧) જીસીડી પાના નં.-૫૬૯ (ગુજ.) (ડીબી) માં નોંધાયેલ કેસમાં આ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકન તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જેમાં તેમની એવી દલીલના સમર્થનમાં કે અરજદાર સેવા શરતના કુદરતી ક્રમ તરીકે પેન્શન મેળવવા હકદાર હતા. અરજદાર નિયમિતપણે જીપીએફ માં ફાળો આપી રહ્યા હતા, જે સીપીએફ નહોતો, તે બાબત ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે અને નીચેના ફકરાઓ દર્શાવે છે કે અરજદાર વાસ્તવમાં પેન્શનરી લાભો મેળવવા માટે હકદાર હતા, ફકરા નં. ૬, ૭, ૮ અને ૯:

“૬. એ નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે તમામ સંબંધિત કર્મચારીઓ સાથે જીપીએફ યોજના હેઠળ વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેથી, સંબંધિત જીપીએફ ખાતાઓ ખોલવામાં આવ્યા હતા અને તેઓ કાયમી થયા તે તારીખથી અને તેઓ સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા અથવા તેમના મૃત્યુને કારણે તેમની સેવાનો અંત આવ્યો ત્યાં સુધી તેમના પગારમાંથી કપાત પાડા કરવામાં આવી હતી. એ પાછા નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે આવા તમામ કર્મચારીઓ સાથે સીપીએફ યોજના હેઠળ વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો નહોતો, જે અન્ય મ્યુનિસિપલ કર્મચારીઓને લાગુ પડે છે અને સંબંધિત કર્મચારીઓના પગારમાંથી સીપીએફ ના હેતુ માટે નગરપાલિકા

દ્વારા કોઈ કપાત કરવામાં આવી નહોતી. જો કર્મચારીને સેવામાં સમાવી લેવામાં આવે ત્યારે તમામ હેતુઓ માટે પેન્શનરી લાભો માટે જીપીએફ યોજનામાં ગણવામાં આવે અને એકમક રકમ માટે સીપીએફ યોજનામાં ગણવામાં ન આવે, અને સંબંધિત વ્યક્તિ વયનિવૃત્તિની વયે પહોંચે અથવા અન્યથા થાય ત્યાં સુધી સદર સ્થિતિ ચાલુ રહે, તો શું જીપીએફ યોજના મુજબ સંબંધિત કર્મચારી પેન્શન માટે પાત્ર નહોતા તેવા આધાર પર નિવૃત્તિ પછી પેન્શનરી લાભો નકારવાનું એમ્પ્લોયર અથવા સંબંધિત સત્તાધિકારીઓ માટે ખુલ્લું રહેશે. અમારા મતે, જો આવી બાબતને ગ્રાહ્ય રાખવા અને સ્વીકારવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે સત્તાધિકારી તરફથી અત્યંત અયોગ્ય જ નહીં, પરંતુ એક ઘોર અન્યાયી કાર્યવાહી પણ ગણી શકાય, જે દેખીતી રીતે જ વાહિયાત હશે.

૭. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે, જોકે, એવી દલીલ કરી હતી કે સંબંધિત કર્મચારીઓ, જેઓ તત્કાલીન પંચાયત સેવામાં હતા અને ત્યારબાદ નગરપાલિકામાં ચાલુ રહ્યા હતા, તેઓની નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયા દ્વારા ભરતી કરવામાં આવી નહોતી અને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે માત્ર તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી જ તેઓને કાયમીપણાનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે. જ્યારે તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ ના રોજ કાયમીપણાના લાભો આપવામાં આવ્યા, ત્યારે તેઓને મ્યુનિસિપલ કર્મચારીઓ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા અને પંચાયતના કર્મચારીઓ તરીકે નહીં. આવા

સંજોગોમાં, તેઓ અન્ય મ્યુનિસિપલ કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ હોય તેવા તમામ લાભો માટે હકદાર બનશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે (૨૦૧૦) ૧ જુસીડી ૬૭૫ પર નોંધાયેલ ચોરવાડ ગ્રામ પંચાયત વિરુદ્ધ રમણિકલાલ ધારશી શાહ ના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણય મુજબ, જે કર્મચારીઓની તત્કાલીન ગ્રામ પંચાયતની નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયા દ્વારા ભરતી કરવામાં આવી નહોતી, તેઓને સેવામાં ગણી શકાય નહીં અને તેથી, પંચાયત અથવા સરકારી સેવાના અન્ય કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ પેન્શનરી લાભો માટે તેઓ પાત્ર રહેશે નહીં. વિદ્વાન વકીલે, તેથી, દલીલ કરી હતી કે જો કર્મચારીઓ નગરપાલિકાના હોય, તો પેન્શનરી લાભો માટે સરકારની કોઈ યોજના નથી, પરંતુ નગરપાલિકાના કર્મચારીઓને લાગુ પડતી યોજના સીપીએફ હશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સરકારના ઠરાવ દ્વારા દોરવાયા હતા, જે નગરપાલિકાની રજૂઆત મુજબ લાગુ પડતો નથી અને તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ ભૂલભરેલો છે.

૮. ચોરવાડ ગ્રામ પંચાયત (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટ દ્વારા કર્મચારીઓ સંબંધે લેવાયેલા દ્રષ્ટિકોણ બાબતે કોઈ ભિન્ન મત હોઈ શકે નહીં. જોકે, હાલના કેસોના જૂથમાં વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો મુદ્દો સદર કેસમાં ઉપસ્થિત થયો નહોતો, કારણ કે જો તમામ હેતુઓ માટે સંબંધિત કર્મચારીઓ સાથે જીપીએફ ની કપાત કરીને પેન્શન માટે સરકારની

યોજના સાથે પંચાયત સેવામાં હોય તેવો વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હોય, તો જો સંબંધિત કર્મચારીઓ સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા હોય, તો પેન્શનરી લાભો નકારવાનું સરકાર અથવા નગરપાલિકા માટે ખુલ્લું રહેશે. એ સાચું છે કે જો કોઈની નિમણૂક નિયમિત ભરતી પ્રક્રિયા દ્વારા ન થઈ હોય, તો તે પંચાયત સેવામાં ન આવી શકે. અમારા મતે, હાલના કેસમાં નગરપાલિકા અને સરકાર દ્વારા તમામ સંબંધિત કર્મચારીઓ સાથે પંચાયત સેવાના સભ્ય તરીકે વ્યવહાર કરવાની હકીકત અને જીપીએફ ખાતાના ફાળાની નિયમિત કપાત કરવાની પરિણામી કાર્યવાહી, તે પણ કાયમી કર્મચારીઓ તરીકે સેવાની શરૂઆતથી વચનિવૃત્તિની વય સુધી પહોંચ્યા અથવા સેવાનો અંત આવ્યો ત્યાં સુધી, ચોરવાડ ગ્રામ પંચાયત (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાને લેતાં સંબંધિત કર્મચારીઓ પેન્શનરી લાભો માટે હકદાર બનશે નહીં તેવી નગરપાલિકા અને/અથવા સરકાર દ્વારા, જે પણ સ્થિતિ હોય, લેવાયેલી આવી દલીલને ગ્રાહ્ય રાખવાનો ઈનકાર કરવા માટે પૂરતી ગણાશે. એ નોંધી લેવું જોઈએ કે અપીલકર્તા અથવા કોઈપણ રાજ્ય સત્તાધિકારીનો એવો કેસ નથી કે તે કોઈપણ છેતરપિંડી કે ગેરમાર્ગે દોરવાળી અથવા સંબંધિત કર્મચારીઓ દ્વારા સંબંધિત સમયે કરવામાં આવેલ કોઈ બદમાશીને કારણે હતું અથવા ત્યાર પછી પણ તેમની સાથે જીપીએફ યોજનાના સભ્ય તરીકે વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, આ પ્રશ્નની તપાસ કર્મચારી તેમજ એમ્પ્લોયર અથવા સરકારના સંબંધિત અધિકારી, જે પણ સ્થિતિ હોય, તરફથી

શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકની કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં કરવાની રહે છે. એ સાચું છે કે સામાન્ય સંજોગોમાં, આવો પ્રતિબંધ (એસ્ટોપેલ) કોઈપણ કાયદા વિરુદ્ધ લાગુ થઈ શકે નહીં, પરંતુ આ માત્ર એસ્ટોપેલના પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાનો કેસ નથી. અમારા મતે, આ સંબંધિત પક્ષકારના આચરણની સાથે સાથે સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન સંબંધિત પક્ષકારની સ્થિતિમાં થયેલા ફેરફારનો કેસ છે. કોઈપણ સમયે, નગરપાલિકા કે સરકારે ફાળાની રકમ પરત કરી નથી કે તેઓએ પોતાની ભૂલ અથવા અન્યથા બાબતે સંબંધિત કર્મચારીઓને જાણ પાડી કરી નથી. સેવા પૂર્ણ થયા પછી, જો આવી દલીલને ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવે અથવા સ્વીકારવામાં આવે, તો અમારા મતે, તેના પરિણામે નગરપાલિકા અથવા સરકાર કે તેના અધિકારીઓ દ્વારા આચરવામાં આવતા ઘોર અન્યાયી વર્તનને મંજૂરી આપવા જેવું થશે, જે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરશે.

૯. ઉપરોક્ત બાબત એવા સંજોગો સાથે જોડાયેલી છે કે જ્યારે પણ કોઈ વ્યક્તિ રોજમદાર અથવા સરકારનો કામચલાઉ કર્મચારી હોય ત્યારે દરેક કેસમાં તે પેન્શન માટે પાત્ર કે હકદાર બનશે નહીં એવું નથી. તેનાથી વિપરીત સરકારની નીતિ મુજબ, જો કોઈ વ્યક્તિ એડહોક/કામચલાઉ કર્મચારી હોય તો પણ, સેવાનો જરૂરી સમયગાળો પૂર્ણ કર્યા પછી, તેને પેન્શનની યોજના માટે પાત્ર ગણવાનો રહે છે અને એકવાર તેને પેન્શનની યોજના માટે પાત્ર ગણવામાં આવે, અને તેના પગારમાંથી તેનો ફાળો

કપાત કરવામાં આવતો હોય, તો સેવાનો જરૂરી સમયગાળો પૂર્ણ થતાં તે પેન્શન માટે પાત્ર બનશે. તેથી, તત્કાલીન ગ્રામ પંચાયતના કર્મચારીઓ કે જેમના પગારમાંથી ફાળા માટે તમામ હેતુઓ સારુ પેન્શનની યોજના હેઠળ આવરી લેવાયેલા ગણવામાં આવ્યા હતા અને તેઓ વ્યવસ્થાપનની વચે પહોંચ્યા અથવા તેમની સેવાનો અંત આવ્યો ત્યાં સુધી સમાન સ્થિતિ ચાલુ રહી હતી, તેમના પેન્શનની હકદારી પર કોઈ સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ લાગુ થતો નથી.”

૯. અરજદારના વકીલે ડિવિઝન બેંચ દ્વારા ચીફ ઓફિસર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધારિત આ કોર્ટના ત્યારપછીના નિર્ણયો તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જે નીચે મુજબ છે:

(૧) સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્પિકેશન નં. ૧૩૩૩૩/૨૦૧૪ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૬ નો હુકમ;

(૨) ૨૦૧૬ (૦) એ.એલ.જે.ઈ.એલ.-એચ.સી. ૨૩૬૧૯૩ માં નોંધાયેલ નિર્ણય;

(૩) ૨૦૧૧ (૦) જી.એલ.એચ.ઈ.એલ.-એચ.સી. ૨૨૬૧૬૯ માં નોંધાયેલ નિર્ણય, જે તારીખ ૩૧.૦૧.૨૦૧૩ ના રોજ નિર્ણિત થયેલ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૬/૨૦૧૩ અને જોડાયેલી બાબતોની કાર્યવાહીમાં ડિવિઝન બેંચ દ્વારા બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૧૬.૦૯.૨૦૧૩ ની

સ્પેશિયલ લીવ ટુ અપીલ (સિવિલ) સીસી ૧૫૬૯૧-૧૫૭૦૦/૨૦૧૩ ની પિટિશન(ઓ) માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પણ તેને માન્ય રાખવામાં આવ્યો હતો.

૧૦. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે શારદાબેન જયંતીલાલ ટંકારિયા અને ૨ અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને ૪ અન્ય ના કેસમાં વિદ્વાન એ.જી.પી. દ્વારા જે ચુકાદા અને હુકમ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે એ ૪ નગરપંચાયતના કેસમાં સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૦૭૮/૨૦૦૪ માં તારીખ ૨૨.૭.૨૦૧૦ ના રોજ આપવામાં આવ્યો હતો, તે સામાવાળાઓને કોઈ કામ આવશે નહીં, કારણ કે અરજદારે રાજ્ય પાસેથી પેન્શન મેળવવાની પોતાની હકદારી સંબંધે કેસ સિદ્ધ કર્યો છે અને અહીં એ બાબતનો ઉલ્લેખ કરવો અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે કે સદર શારદાબેન અને અન્ય ૨ વ્યક્તિઓ, જેમને પેન્શન મેળવવા માટે પાત્ર ગણવામાં આવ્યા નહોતા, તેઓને વાસ્તવમાં પેન્શન મંજૂર કરવામાં આવ્યું છે જેવું કે નગરપાલિકા દ્વારા તેમના સોગંદનામામાં પાના નં.-૧૦૩ પર જોડેલા દસ્તાવેજો પરથી જોઈ શકાય છે. તેઓ સદર પત્રકમાં ક્રમ નં. ૬૧, ૬૩ અને ૬૪ પર દર્શાવેલ છે. તેથી વિદ્વાન એ.જી.પી. દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ નિર્ણય અરજદારને પેન્શનરી લાભો નકારવા માટે કોઈ કામ આવી શકે નહીં.

૧૧. સામાવાળા નગરપાલિકા તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે નગરપાલિકાને વાસ્તવમાં અરજદારને પેન્શન આપવા સામે કોઈ વાંધો હોઈ શકે

નહીં, જોકે, રાજ્યની કોઈપણ મંજૂરી વગર અરજદારની નિમણૂક સંબંધે રાજ્યનો વાંધો એ અરજદારને લાભો મેળવવાના માર્ગમાં અવરોધરૂપ હોઈ શકે છે. નગરપાલિકાએ પેન્શનના કાગળો આગળ મોકલ્યા હતા પરંતુ નગરપાલિકા પાસે એવું પ્રમાણપત્ર આપવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી કે અરજદારની નિમણૂક મહેકમ વગરની હતી જે સંબંધિત રેકર્ડના અભાવને કારણે આપી શકાયું નહોતું. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટ યોગ્ય હુકમ પસાર કરી શકે છે પરંતુ કોર્ટ અરજદારને પેન્શન ચૂકવવાનો બોજ નગરપાલિકા પર લાદશે નહીં કારણ કે નગરપાલિકા પાસે આ જવાબદારી ઉઠાવવા માટેના સાધનો નથી.

૧૨. નગરપાલિકાના વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે પાના નં.-૧૦૨ પર કર્મચારીઓનું પત્રક જોડવામાં આવ્યું હતું, જે દર્શાવે છે કે જેઓને અગાઉની નગરપંચાયતના કર્મચારીઓ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા તેઓ પાત્ર હતા અને તેઓને રાજ્ય તરફથી પેન્શન પણ ચૂકવવામાં આવે છે અને તે કર્મચારીઓને પેન્શન ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારી નગરપાલિકા પર લાદવામાં આવી નથી અને આ પત્રક કોર્ટના હુકમને અનુસરીને રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે તેના હેઠળ દર્શાવેલ કર્મચારીઓ રાજ્ય પાસેથી પેન્શન મેળવી રહ્યા છે.

૧૩. નગરપાલિકા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે જ્યાં સુધી અરજદારના પેન્શનના દાવાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી પિટિશનનો વિરોધ કરવા માટે તેઓ વિદ્વાન એ.જી.પી. ની રજૂઆતોને અપનાવે છે, જોકે, સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૦૭૮/૨૦૧૪ ના અરજદારોને પેન્શન ન આપવાનો હુકમ હોવા

છતાં, શારદાબેન અને અન્ય ૨ વ્યક્તિઓને કઈ રીતે અને કેવી રીતે પેન્શન મંજૂર કરવામાં આવ્યું, જેવું કે સામાવાળા નગરપાલિકા દ્વારા પાના નં.-૧૦૨ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજ પરથી જોઈ શકાય છે, તે તેઓ સમજાવી શક્યા નહોતા. સામાવાળા નગરપાલિકા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી વ્યાસે આ તબક્કે તે પિટિશન (સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૭૦૭૮/૨૦૦૪) માં સામાવાળા નં. ૪ ના સોગંદનામા-જવાબ તરફ, વિશેષ કરીને ફરરા ૪ અને ૫ તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“ફરરો-૪: હું જણાવું છું કે સાચી હકીકતો એવી છે કે ત્રણેય અરજદારો નગરપાલિકા દ્વારા ચલાવવામાં આવતા બાલમંદિરમાં તેડાગર તરીકે કામ કરતા હતા. હું જણાવું છું કે ત્રણેય કર્મચારીઓની મંજૂર થયેલ મહેકમ પર ભરતી કરવામાં આવી નહોતી કે નિમણૂક વખતે સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી કોઈ પૂર્વ પરવાનગી મેળવવામાં આવી નહોતી. અરજદારોએ લેબર કોર્ટનો આશરો લીધો હતો અને તેમની ૨૪૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ કરવાના આધારે કાયમી થવા માટે પોતાના લાભમાં એવોર્ડ મેળવ્યો હતો. હું જણાવું છું કે, જોકે સદર એવોર્ડ નગરપાલિકા દ્વારા ઠરાવ પસાર કરીને સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો તેમ છતાં તેઓ મંજૂર થયેલ જગ્યાઓ પર નિયમિતપણે ભરતી થયેલા કર્મચારીઓનો દરજ્જો માંગી શકતા નથી અને તેડાગરની માત્ર એક જ મંજૂર થયેલ જગ્યા હતી. તમામ અરજદારોને તેમના લેણાં થતા ભવિષ્ય નિધિ (પ્રોવિડન્ટ ફંડ) ની રકમ ચૂકવી દેવામાં

આવી છે. અરજદારો પેન્શન અને ગ્રેયુઇટી માટે હકદાર ન હોવાથી, જોકે તેઓએ દર્શાવેલ તારીખોએ નિવૃત્ત થયા હોવા છતાં, પેન્શન અને પ્રોવિડન્ટ ફંડ પેટે લેણી થતી રકમો ચૂકવવામાં આવી નથી. હું જણાવું છું કે કલેક્ટર, જામનગર મારફતે લોકલ ફંડ ઓફિસ દ્વારા વિવિધ પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હતા જેમણે બદલામાં મંજૂર મહેકમ, કર્મચારીઓ દ્વારા પેન્શન માટે આપવામાં આવેલ વિકલ્પ અને પેન્શન તથા ગ્રેયુઇટીની મંજૂરી માટે જરૂરી અન્ય વિગતો પૂરી પાડવા નગરપાલિકાને જણાવ્યું હતું. હું જણાવું છું કે કાલાવડ નગરપાલિકા ૧૯૯૪ માં અસ્તિત્વમાં આવી હતી અને તે પહેલાં તે પંચાયત હતી અને સદર અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલી દરેક નિમણૂકને ત્યાં સુધી નિયમિત નિમણૂક ગણી શકાય નહીં જ્યાં સુધી ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૦૩ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ તેની સાથે ન હોય. તેથી હું જણાવું છું કે, પિટિશનમાં અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલ દાવો કાયદેસર અને માન્ય નથી.

ફરો-૫: કરવામાં આવેલી વિવિધ રજૂઆતોના સંદર્ભમાં, હું ઇનકાર કરું છું કે નગરપાલિકા તરફથી કોઈપણ પ્રકારનો વિલંબ થયો હતો. હું જણાવું છું કે અરજદારો પોતે વર્ષ ૨૦૦૧/૨૦૦૩ માં નિવૃત્ત થયા ત્યારે તેઓ જાણતા હતા કે તેઓ માત્ર લેબર કોર્ટના હુકમો હેઠળ જ આ પદો પર કામ કરતા હતા અને તેમની સેવાઓ અન્યથા સંબંધિત ભરતી નિયમો હેઠળ કાયમી કરવામાં આવી નહોતી. હું જણાવું છું કે નગરપાલિકાએ માત્ર લેબર કોર્ટના

એવોર્ડનું પાલન જ કર્યું નહોતું પરંતુ સદર એવોર્ડ હેઠળ જરૂરી હતું તે મુજબ ઠરાવ પણ પસાર કર્યો હતો. હું જણાવું છું કે નગરપાલિકા પાસે પેન્શનની મંજૂરી માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીને તમામ જરૂરી હુકમો રજૂ કરવા સિવાય અન્ય કોઈ સત્તા નથી, જે તેણે કર્યું હતું. તેથી હું જણાવું છું કે, ઉપર વર્ણવેલ હકીકતો અને સંજોગોમાં નગરપાલિકાનો કોઈ વાંક કાઢી શકાય નહીં.”

અને રજૂઆત કરી હતી કે નગરપાલિકાનું વલણ તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે નગરપાલિકા પેન્શન ચૂકવવા માટે જવાબદાર નહોતી.

૧૪. સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.જી.પી. એ એવી દલીલ કરી હતી કે નગરપંચાયતમાં અરજદારની નિમણૂક તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી હતી અને તારીખ ૨૮.૧૧.૧૯૯૪ ના સરકારી ઠરાવ મુજબ, માત્ર તારીખ ૧.૪.૧૯૬૩ થી ૧૯૮૬ દરમિયાન નિમણૂક પામેલા કર્મચારીઓને જ લાભ આપવાનો નીતિગત નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારની સદર સમયગાળા દરમિયાન પણ નિમણૂક થઈ નહોતી તે સ્વીકૃત બાબત છે અને તે મુજબ, અરજદાર દ્વારા માંગવામાં આવ્યા મુજબ તેઓ સ્વાભાવિક રીતે રાજ્ય પાસેથી પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર બનશે નહીં.

૧૫. વિદ્વાન એ.જી.પી. એ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર તારીખ ૨૭.૭.૨૦૧૧ ના સરકારી ઠરાવના દાયરામાં પણ આવતા નથી અને તેથી તેઓ રાજ્ય પાસેથી પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર બનશે નહીં. રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન

વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વાસ્તવમાં શારદાબેન જયંતીલાલ ટંકારિયા અને ૨ અન્યના કેસમાં, ફક્ત ૫ અને ૬ માં કોર્ટના અવલોકન પરથી જોઈ શકાય છે તે મુજબ કોર્ટે સદર પિટિશનના અરજદારોને પેન્શનરી લાભો માન્ય રાખ્યા નહોતા અને તેથી, અરજદારની નિમણૂક મંજૂર થયેલી ન હોવાથી અથવા મહેકમની મર્યાદામાં ન હોવાથી કે રાજ્યની યોગ્ય મંજૂરી મેળવ્યા પછી ન થયેલી હોવાથી તેઓ પેન્શનરી લાભો મેળવવા હકદાર બનશે નહીં અને તેથી, અરજદાર રાજ્ય પાસેથી પેન્શન મેળવવા હકદાર બનશે નહીં.

૧૬. વિદ્વાન એ.જી.પી. એ પોતાની રજૂઆતના સમર્થનમાં, અરજદારને પેન્શનરી લાભો નકારવા માટે વર્ષ ૧૯૯૨ ના સરકારી ઠરાવ, વિશેષ કરીને કલમ/કલોઝ-૧૪ નો આધાર લીધો હતો.

૧૭. કોર્ટે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને સાંભળ્યા છે અને રેકર્ડનું અવલોકન કર્યું છે. કાયદાના પ્રવર્તમાન સિદ્ધાંતના પ્રકાશમાં વિવાદને યોગ્ય રીતે સમજવા માટે તેમાંથી ફલિત થતી બાબતની હકીકતલક્ષી સ્થિતિ નીચે મુજબ દર્શાવવા યોગ્ય છે.

(૧) એક સંસ્થામાં સફાઈ કામદારના પદ પર અરજદારની શરૂઆતમાં નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સદર સંસ્થા સ્વીકૃતપણે પંચાયત અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ સંચાલિત નગરપંચાયત હતી.

(૨) કાયમીપણાના લાભો મેળવવા માટે હકદાર હોવા છતાં અરજદારને તે આપવામાં આવ્યા નહોતા તેથી તેઓને કોર્ટનો આશરો લેવાની ફરજ પડી હતી, જેથી તેઓએ રેફરન્સ (એલસીડી) નં. ૨/૧૯૮૫ (નવો નં. ૮/૧૯૯૦) માંગવો પડ્યો હતો, જેનો તારીખ ૮.૧.૧૯૯૦ ના રોજ નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. રેફરન્સ પેઝિંગ હતો તે દરમિયાન અને જ્યારે અરજદારની તરફેણમાં ચુકાદો આપવામાં આવ્યો ત્યારે પણ, સામાવાળા નગરપંચાયત નગરપાલિકામાં રૂપાંતરિત થઈ નહોતી, જેથી નગરપાલિકા પર કોઈ વધુ અડચણ ઊભી થાય.

(૩) અરજદારને તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી કાયમી કર્મચારી તરીકે સમાવી લેવાના હતા અને ત્યારપછી માત્ર વર્ષ ૧૯૯૪ માં જ નગરપંચાયતનું નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થયું હતું. અરજદારનો સમાવેશ તેના રૂપાંતરની તારીખ પહેલાં થયો હતો અને તેથી, નગરપંચાયતનું નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થયું હોવા છતાં પોતાની સેવાની શરતો મેળવવા અને માંગવા માટે હકદાર બનતા અરજદારને અગાઉની નગરપંચાયતના કર્મચારી કહી શકાય.

(૪) અરજદારનો સમાવેશ તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ થી થયો હતો અને ત્યારપછી તેઓ વચનિવૃત્તિની વચ પ્રાપ્ત કરી એટલે કે તારીખ ૩૧.૭.૨૦૧૧ સુધી, તેઓએ પગાર સુધારા સહિત પદ સાથે જોડાયેલા તમામ લાભો મેળવ્યા હતા, જે અરજદારને આપી શકાયા હોત. જો રાજ્ય

સત્તાધિકારીઓ દ્વારા કોઈ સ્પષ્ટ મંજૂરી ન હોત, તો આવા સંજોગોમાં એવું કહી શકાય કે રાજ્યની સ્પષ્ટ મંજૂરી પછી અરજદારને વેતન સુધારાના લાભો મળવાથી તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક માટે રાજ્યની મંજૂરી ન મળવાની કહેવાતી બાબત અથવા તેઓ વધુ પડતા મહેકમના કર્મચારી હોવાની બાબત મહત્વહીન અને નિર્રથક બની જાય છે. રાજ્ય દ્વારા અન્ય લાભો જેમ કે નગરપાલિકાના અન્ય કર્મચારીઓની સમકક્ષ પગાર સુધારો આપવામાં આવ્યો છે અને તે સુધારાઓ કોઈપણ પક્ષ તરફથી કોઈપણ વિરોધ વિના અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા હતા, જે હવે રાજ્ય અથવા સામાવાળા નં. ૪ ને પાછા ફરીને એવું કહેવાની મંજૂરી આપશે નહીં કે અરજદારને કાયમીપણાના તમામ લાભો આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં, જાણે કે તેઓ નગરપાલિકામાં સમાવિષ્ટ થયા હતા અને વાસ્તવમાં તેઓ નગરપંચાયતમાં સમાવિષ્ટ થયા હતા અને તેઓને સમયાંતરે પગાર સુધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો, તેમની નિમણૂકમાં કહેવાતી ક્ષતિના કારણે તેઓને પેન્શન આપી શકાય નહીં.

(૫) સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૦૭૯/૨૦૧૦ ની કાર્યવાહીમાં તારીખ ૨૨.૭.૨૦૧૦ ના રોજ આપવામાં આવેલ જે નિર્ણય પર વિદ્વાન એ.જી.પી. એ આધાર રાખ્યો છે તે પણ અરજદારના દાવા સામે બાધક બનશે નહીં, કારણ કે તેમાંના અરજદારોને નિયત તારીખથી લાભો પહેલેથી જ આપી દેવામાં આવ્યા છે, જેવું કે નગરપાલિકા દ્વારા પાના નં.-

૧૦૨ પર જોડેલા દસ્તાવેજ પરથી જોઈ શકાય છે, જેની ઉપર વિગતે ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

(૬) આ કોર્ટ દ્વારા ચીફ ઓફિસર વિરુદ્ધ મોહમદ ઈશાદ હુસેનભાઈ બલોચ અને અન્ય ના કેસમાં આપવામાં આવેલ નિર્ણય અને અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા અન્ય ચુકાદાઓ આવા વ્યક્તિઓને પેન્શન મેળવવાની હકદારી સંબંધે કાયદાનો સ્પષ્ટ સિદ્ધાંત ધરાવે છે.

૧૮. હકીકતલક્ષી બાબતોની ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિ સામે, એ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય છે કે શું અરજદારની નિમણૂકમાં કહેવાતી ક્ષતિના કારણે તેમને પેન્શનરી લાભો યોગ્ય રીતે નકારવામાં આવ્યા હતા, તો તેનો ભારપૂર્વક જવાબ “ના” જ હોવો જોઈએ. અરજદારને પેન્શનરી લાભો નકારી શકાયા ન હોત કારણ કે અરજદારે સફળતાપૂર્વક સાબિત કર્યું છે કે અરજદાર અગાઉની કાલાવડ નગરપંચાયતના હતા, જે ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ સંચાલિત હતી. પંચાયતનું નગરપાલિકામાં માત્ર રૂપાંતર થવાથી, તેના રૂપાંતર પહેલાં થયેલો અરજદારનો સમાવેશ, અરજદારને પેન્શનરી લાભો મેળવવાના માર્ગમાં અડચણરૂપ બનશે નહીં.

૧૯. અરજદારનો સમાવેશ તારીખ ૧.૧.૧૯૮૯ ના રોજ અથવા તે પહેલાં થયો હોવાના કારણે અને તારીખ ૨૮.૧૧.૧૯૯૪ નો સરકારી ઠરાવ ૧૯૮૬ પહેલાં સમાવિષ્ટ થયેલા કર્મચારીઓને જ લાભ આપવાનું મર્યાદિત કરતો હોવાના

કારણે અરજદાર પેન્શન મેળવવા હકદાર નથી તે અંગે રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.જી.પી. ની દલીલો સ્વીકારવામાં કોર્ટ અસમર્થ છે. મારા મતે આ એક અયોગ્ય પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરશે જેને આ કોર્ટ ચાલુ રાખી શકે નહીં. કોર્ટે એ હકીકત ધ્યાનમાં રાખવી પડશે કે સફાઈ કામદાર તરીકે અરજદારની મૂળ નિમણૂક નગરપંચાયતમાં હતી અને ત્યારબાદ સક્ષમ કોર્ટનો હુકમ અને ચુકાદો હતો, જે હેઠળ અરજદારને વર્ષ ૧૯૮૯ માં સમાવી લેવામાં આવ્યા હતા અને તે પણ નગરપંચાયતનું નગરપાલિકામાં રૂપાંતર થતાં પહેલાં બન્યું હતું અને તેથી અરજદાર તે હેઠળ સંચાલિત થવા પાત્ર હતા.

૨૦. તપાસ ખાતર એવું માની લઈએ કે અરજદારની મૂળ નિમણૂક અથવા સમાવેશને પણ રાજ્ય દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી નહોતી, પરંતુ તે બાબત પોતે અરજદાર વિરુદ્ધ બાધક બની શકે નહીં અને સદર બાબત વર્ષ ૧૯૮૯ માં તેમના સમાવેશ પછીથી વર્ષ ૨૦૧૧ માં વ્યવસ્થાપિત વય પ્રાપ્ત કરી ત્યાં સુધી કોઈપણ તબક્કે અરજદાર વિરુદ્ધ ગણવામાં આવી નથી. તે મુજબ, અરજદારની પ્રારંભિક નિમણૂક મંજૂરી વગરની હતી તેવી દલીલ કરવાથી રાજ્ય તેમજ નગરપાલિકા બંને પ્રતિબંધિત (એસ્ટોપ્ડ) રહેશે. બંનેના આચરણના કારણે આ બાબત અરજદાર વિરુદ્ધ રજૂ કરી શકાય નહીં, જે મારા મતે ધ્યાને લેવી જરૂરી છે કારણ કે અરજદારને લાભોનો એક ભાગ નકારી શકાય નહીં, જે બાબત તેમને ચુકાદા અને હુકમના લાભો મનસ્વી રીતે નકારવા સમાન છે. અરજદાર વાસ્તવમાં પગારના લાભો અને તે મુજબ પગાર સુધારાના લાભો મેળવવા હકદાર હતા અને તે તેમને ખોટી રીતે નકારવામાં આવ્યા છે. ચીફ ઓફિસર વિરુદ્ધ મોહમદ ઈશાદ

હુસેનભાઈ બલોચ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં રજૂ થયેલો નિર્ણય પણ દર્શાવે છે કે અરજદાર પોતાના પેન્શનની માંગણી કરવામાં ન્યાયી હતા કારણ કે તેમના પગારમાંથી જીપીએફ નિયમિતપણે કપાત કરવામાં આવતો હતો અને અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાની રજૂઆતો નોંધતી વખતે ઉપર ટાંકવામાં આવેલા ફકરાઓ અરજદારના કેસને મદદરૂપ થશે.

૨૧. સદર નિર્ણયોમાંથી નીચે મુજબના ફકરાઓ પણ દર્શાવવા જરૂરી બનશે, જે દર્શાવે છે કે પેન્શન માટેનો અરજદારનો કેસ ન્યાયી છે.

(૧) સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૩૩૩૩/૨૦૧૪ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૧.૦૪.૨૦૧૬ નો નિર્ણય:

ફકરો – ૭:

“૭. પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને સાંભળ્યા પછી અને રેકર્ડ પરની સામગ્રી ધ્યાને લીધા પછી, મારી વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું અરજદાર માંગ્યા મુજબની દાદ/અરજ મેળવવા માટે હકદાર છે કે કેમ. વિદ્વાન એ.જી.પી. દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા મુજબ, ક્ષણભર માટે હું માની લઉં કે અરજદારની સેવા નિયમિત નહોતી. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે તેમણે ૧૯૮૮ થી ૨૦૧૩ સુધી સેવા આપી હતી. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે તેમની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી અને લેબર કોર્ટે સાતત્ય સાથે તેમને સેવામાં

પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ કર્યો હતો. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે સમગ્ર સમય દરમિયાન, તેઓ જીપીએફ માં રહ્યા હતા. જો એમ હોય, તો તેઓ નિયમિત કર્મચારી નહોતા તેવી દલીલ સ્વીકારવી મારા માટે મુશ્કેલ છે. ઉપરોક્ત બાબત ઉપરાંત, જ્યારે પણ કોઈ વ્યક્તિ રોજમદાર અથવા કામચલાઉ કર્મચારી હોય ત્યારે દરેક કેસમાં તે પેન્શન માટે પાત્ર કે હકદાર બનશે નહીં એવું નથી. આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે ચીફ ઓફિસર વિરુદ્ધ મોહમદ ઇશાદ હુસેનભાઈ બલોચ અને અન્ય, ૨૦૧૧ (૧) જીસીડી ૫૬૯ ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું; ફકરા નં. ૬ થી ૯.....

.....”

[ફકરા નં. ૬ થી ૯ ઉપર પુનઃ રજૂ કરવામાં આવ્યા હોવાથી, તે અહીં ફરીથી રજૂ કરવામાં આવતા નથી]

(૨) ૨૦૧૬ (૦) એ.એલ.જે.ઈ.એલ.-એચ.સી.-૨૩૬૧૯૩ માં નોંધાયેલ નિર્ણય,

ફકરો-૫ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“(૫) તારીખ ૨૩ જુલાઈ ૨૦૦૯ ના રોજ આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને હુકમ પર આધાર રાખીને અને વિશેષ કરીને ચોરવાડ ગ્રામ પંચાયત (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ડિવિઝન બેંચના નિર્ણયને ધ્યાને રાખીને હું આ રિટ-અપ્લિકેશન ફગાવી શક્યો હોત. જોકે, હરિજન

પાણીબેન દુદાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય (તારીખ ૧ જુલાઈ ૨૦૧૬ ના રોજ નિર્ણિત થયેલ સિવિલ અપીલ નં. ૫૪૪૧/૨૦૧૬) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદાને ધ્યાને લેતાં ચોરવાડ ગ્રામ પંચાયત (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટનો નિર્ણય હવે સારો કાયદો રહ્યો નથી. ઉપર ઉલ્લેખિત સુપ્રીમ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદાના પ્રકાશમાં રિટ-અરજદારના કેસ પર પુનર્વિચાર કરવો પડશે.

(૬) તારીખ ૫ ઓગસ્ટ ૨૦૧૬ ના રોજ નિર્ણિત થયેલ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૩૮૮/૨૦૦૨ નો નિર્ણય કરતી વખતે મને હરિજન પાણીબેન દુદાભાઈ (ઉપર મુજબ) ના કેસ પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૩૮૮/૨૦૦૨ નો નિકાલ કરતી વખતે, આ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

૧૮. જ્યાં સુધી પેન્શન અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભોનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી તારીખ ૦૧/૦૭/૨૦૧૬ ના રોજ નિર્ણિત થયેલ સિવિલ અપીલ નં. ૫૪૪૧/૨૦૧૬ માં હરિજન પાણીબેન દુદાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદાના સંદર્ભમાં સંબંધિત સત્તાધિકારી દ્વારા તેની પુનઃતપાસ કરવી પડશે. પંચાયત કર્મચારીના પેન્શન અને અન્ય લાભોના દાવા સંબંધે કાયદાની સ્થિતિ સુપ્રીમ કોર્ટે ખૂબ જ વિસ્તૃત રીતે સમજાવી છે.

૧૯. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો હું નીચે મુજબ ટાંકી શકું છું:-

૩. તારીખ ૦૧.૦૭.૧૯૬૧ ના ગુજરાત સરકારના ગેઝેટ મુજબ, તત્કાલીન ઓખા જિલ્લા નગરપાલિકા તારીખ ૦૨.૦૨.૧૯૬૨ ના રોજ અને તે તારીખથી ઓખા ગ્રામ અને નગરપંચાયતમાં રૂપાંતરિત થઈ હતી. આવા રૂપાંતર પછી, નગરપાલિકાના હયાત સ્ટાફને ગ્રામ પંચાયતમાં ફાળવવામાં આવ્યો હતો અને પંચાયત સેવાના ભાગ તરીકે ગણવામાં આવ્યો હતો. ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (જે હવે પછી સદર અધિનિયમ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) પંચાયત સેવા સાથે સંબંધ ધરાવે છે અને સદર અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તા અનુસાર ઘડવામાં આવેલા વિવિધ નિયમોના સેટ, પંચાયત સેવાના વર્ગીકરણ અને પંચાયત સેવા સંબંધિત સેવાની શરતો સહિતની બાબતો સાથે સંબંધ ધરાવે છે.

.....”

(૩) ૨૦૧૧ (૦) જી.એલ.એચ.ઈ.એલ.-એચ.સી.-૨૨૬૧૬૯ માં નોંધાયેલ નિર્ણય,

ફરો-૬ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૬. પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને સાંભળ્યા પછી અને કેસના રેકર્ડ તથા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૧૪/૨૦૧૧ અને

જોડાયેલી બાબતોમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩.૨.૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને હુકમનું અવલોકન કર્યા પછી, નિર્વિવાદપણે, રિટ પિટિશનોમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશો ડિવિઝન બેંચ દ્વારા અપીલમાં બહાલ રાખવામાં આવ્યા હતા કારણ કે વ્યથિત નગરપાલિકા દ્વારા દાખલ કરાયેલી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો ડિવિઝન બેંચ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી, અને હાલના અરજદારો સામાવાળા-નગરપાલિકાના કર્મચારીઓ હતા, જેઓ ઉપર ઉદ્દેખિત સામાન્ય એવોર્ડના પક્ષકાર પણ હતા, જેણે હાઈકોર્ટ સુધી આખરીપણું પ્રાપ્ત કર્યું હતું, અને વિવિધ રેફરન્સોમાં ઔદ્યોગિક અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા સામાન્ય એવોર્ડમાં ક્યારેય કોઈ ખલેલ પહોંચાડવામાં આવી નહોતી, સુધારો કે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નહોતો અને, તમામ હેતુઓ માટે, અરજદાર-કર્મચારીઓએ માત્ર અધિકારો પ્રાપ્ત કર્યા નહોતા પરંતુ તેમના અધિકારો તેમની તરફેણમાં સ્પષ્ટ પણ થઈ ગયા હતા. તદુપરાંત, આ જ સામાવાળા-નગરપાલિકાના સમાન સ્થિતિ ધરાવતા કર્મચારીઓને વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નિવૃત્તિ લેણાં અને લાભો ચૂકવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો, જેને આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો અને ત્યાં રજૂ કરવામાં આવેલી તમામ દલીલો સામાવાળા-નગરપાલિકા અને રાજ્ય સરકારના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા અહીં રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોની સમકક્ષ છે અને તે દલીલોનો જવાબ

આપતાં, ડિવિઝન બેંચે ફકરા ૬ થી આગળ નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું: ફકરા
નં. ૬ થી ૯.....”

[ફકરા નં. ૬ થી ૯ ઉપર પુનઃ રજૂ કરવામાં આવ્યા હોવાથી, તે અહીં ફરીથી
રજૂ કરવામાં આવતા નથી.]

એ બાબત નોંધવાની રહે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૩૯૬૯
થી.../૨૦૧૧ અને જોડાયેલી બાબતોમાં આપવામાં આવેલ ઉપરોક્ત નિર્ણયને
લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૬/૨૦૧૩ અને જોડાયેલી બાબતોમાં આપવામાં
આવેલ તારીખ ૨૧.૦૧.૨૦૧૩ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા ડિવિઝન બેંચ દ્વારા
બહાલ રાખવામાં આવ્યો છે. જેની સામે, ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા સ્પેશિયલ લીવ ટુ
અપીલ (સિવિલ) સીસી નં. ૧૫૬૯૧-૧૫૭૦૦/૨૦૧૩ દાખલ કરવામાં આવી
હતી અને તારીખ ૧૬.૦૯.૨૦૧૩ ના હુકમથી તે ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૨૨. ઉપરોક્ત અવલોકનને ધ્યાને લેતાં, કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે અરજદાર
વ્યવસ્થાનિવૃત્તિની વય પ્રાપ્ત કરી તે તારીખથી પોતાનું પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર છે
અને તે મુજબ, તેમને તે મંજૂર કરવું જરૂરી છે. સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ ને આથી
નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેઓએ અરજદારને તેમની નિવૃત્તિની તારીખથી
પેન્શનરી લાભો આપવાના રહેશે અને સમાન ધોરણે તેની ચુકવણી ચાલુ
રાખવાની રહેશે. પેન્શનરી લાભોની ગણતરી કરીને શક્ય તેટલી વહેલી તકે અને
પ્રાધાન્યપણે આ હુકમ મળ્યાની તારીખથી ૩ મહિનાના સમયગાળામાં ચુકવણી
કરવાની રહેશે.

૨૩. પરિણામે, ઉપરોક્ત મર્યાદા સુધી પિટિશન મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત મર્યાદા સુધી રુલ પૂર્ણ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી. સીધી બજવણીની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

(એસ.આર. બ્રહ્મભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તિ)

પદ્મવ

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.